

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 163/03-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť M. L. a T. L., obaja bytom K., vo veci porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Komárne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 125/96 a postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 21/01, 6 Nc 8/02 a jeho uznesením z 30. septembra 1998 č. k. 6 Co 1/98-96 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. L. a T. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. októbra 2002 doručená a podaním doručeným 25. októbra 2002 doplnená sťažnosť M. L. a T. L., obaja bytom K. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu v Komárne (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 125/96 a postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 21/01, 6 Nc 8/02 a jeho uznesením z 30. septembra 1998 č. k. 6 Co 1/98-96.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených listín vyplýva, že sťažovatelia sa žalobným návrhom z 26. júna 1996 domáhali na okresnom súde náhrady škody pôvodne v sume 10 417 Sk proti odporcom MUDr. A. M. a Mgr. E. M., ktorí mali sťažovateľom spôsobiť škodu vytopeníím ich bytu.

Okresný súd 22. júla 1997 rozsudkom č. k. 5 C 125/96-84 zamietol predmetný návrh sťažovateľov o náhradu škody. Proti uvedenému rozhodnutiu okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, ktoré však krajský súd 30. septembra 1998 uznesením č. k. 6 Co 1/98-96 odmietol ako oneskorene podané. Na podnet sťažovateľov podala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky proti uvedenému uzneseniu krajského súdu mimoriadne dovolanie, v dôsledku čoho Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom z 26. septembra 2000 sp. zn. M Cdo 13/99 zrušil uznesenie krajského súdu z 30. septembra 1998 č. k. 6 Co 1/98–96 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd odvolanie sťažovateľov proti rozsudku okresného súdu č. k. 5 C 125/96-84 z 22. júla 1997 opätovne prejednal a rozsudkom sp. zn. 6 Co 21/01, 6 Nc 8/02 12. marca 2002 rozhodol tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľov k porušeniu ich práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy došlo „*Pre porušenie zákona Krajským súdom v Nitre, zámerným prehliadnutím dátumu v podaní odvolania a neumožnenia riadneho súdneho konania, čo potvrdila GP SR*“. Krajský súd „*porušil ústavné práva navrhovateľov na riadne súdne konanie, zamietnutím včas podaného odvolania z 10. 9. 1997, čím odoprel právo na včasné a riadne súdne konanie*“.

Pokiaľ ide o právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sťažovatelia sú presvedčení o tom, že došlo k porušeniu aj tohto ich základného práva „*nakolko civilný súdny proces sa ťahá od augusta roku 1995 (...). Krajský súd od svojho nezákonného rozhodnutia, zrušeného NS SR nekoná a spis sa štvrtým rokom uspal*“. Sťažovatelia namietali porušenie svojho práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy „*pre prietahy v celom súdnom konaní od r. 1995, pre prietahy v odvolaní od 10. 09. 1997*“.

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd na základe uvedených skutočností vydal toto rozhodnutie:

„ÚS SR vo svojom rozsudku potvrdzuje porušenie ústavného práva navrhovateľov na riadne konanie pred súdmi SR bez zbytočných prieťahov, čo bolo porušené OS SR v Komárne ako i KS SR v Nitre, neprimeranou dĺžkou konania od roku 1995, prieťahov v odvolaní od 10. 09. 1997 a porušením zákona Krajským súdom v Nitre z 30. 09. 1998, keď protizákonne odmietol konanie vo veci odvolania.“

Sťažovatelia sa domáhali aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, pričom voči okresnému súdu za zbytočné prieťahy v konaní navrhli priznať sumu 150 000 Sk, voči krajskému súdu za porušenie ich práva na súdnu ochranu 100 000 Sk a za zbytočné prieťahy v konaní pred krajským súdom sumu ďalších 100 000 Sk.

Zo spisu Okresného súdu v Komárne sp. zn. 5 C 125/96, ktorý si ústavný súd zapožičal, vyplýva, že krajský súd rozhodol s konečnou platnosťou o odvolaní sťažovateľov proti rozsudku okresného súdu z 22. júla 1997 č. k. 5 C 125/96-84 na ústnom odvolacom pojednávaní za prítomnosti aj právneho zástupcu sťažovateľov 12. marca 2002 a dospel k záveru, že odvolanie sťažovateľov nie je dôvodné, preto ho ako vecne správny potvrdil. Tento rozsudok krajského súdu sp. zn. 6 Co 21/01, 6 Nc 8/02 nadobudol právoplatnosť 17. októbra 2002.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (*mutatis mutandis* I. ÚS 12/01).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

1. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia namietali porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy z dôvodu, že podľa ich názoru Krajský súd v Nitre svojím uznesením z 30. septembra 1998 č. k. 6 Co 1/98-96, ktorým odmietol ich včas podané odvolanie z 10. septembra 1997 proti rozsudku Okresného súdu v Komárne z 22. júla 1997 č. k. 5 C 125/96-84, odoprel ich ústavné právo na riadne súdne konanie.

V súvislosti s uvedenou námietkou sťažovateľov ústavný súd poukazuje na to, že z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00).

Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha právomoc ústavnému súdu zaoberať sa porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd občana je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých namieta, a ktorý mu umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

Ústavný súd konštatuje, že pokiaľ sťažovatelia namietajú aj porušenie svojho práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože krajský súd im „*uprel (...) možnosť riadneho súdneho konania*“ tým, že porušil zákony pri odmietnutí ich odvolania uznesením z 30. septembra 1998 č. k. 6 Co 1/98–96, v danej veci mali sťažovatelia k dispozícii opravný prostriedok, ktorý aj úspešne využili, a preto v tejto časti bolo treba ich sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

2. Sťažovatelia podaním, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 9. októbra 2002, a doplneným podaním doručeným ústavnému súdu 25. októbra 2002 namietali aj zbytočné prietahy podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu v Komárne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 125/96 a v konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 6 Co 21/01, 6 Nc 8/02.

Návrh na začatie konania o náhradu škody podali sťažovatelia na okresnom súde 26. júna 1996. Okresný súd rozsudkom z 22. júla 1997 č. k. 5 C 125/96-87 návrhu sťažovateľov nevyhovel. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol opakovane krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 21/01, 6 Nc 8/02 na odvolacom verejnom ústnom pojednávaní 12. marca 2002 za prítomnosti právneho zástupcu sťažovateľov.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo o inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty pre včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Tento účel spravidla nie je možné dosiahnuť po právoplatnom skončení napadnutého konania. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k namietanému porušovaniu práva, ústavný súd sťažnosť odmietne

ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02).

Z podaní sťažovateľov, z pripojených listín a zo spisu okresného súdu sp. zn. 5 C 125/96 vyplýva, že predmetné konanie o náhradu škody bolo skončené na odvolacom pojednávaní na Krajskom súde v Nitre 12. marca 2002. Keďže právny zástupca sťažovateľov bol prítomný na tomto pojednávaní, najneskôr v uvedenom termíne sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu mohli dozvedieť aj sťažovatelia o tvrdených zbytočných prietáhoch v predmetnom konaní, napriek tomu sa na ústavný súd obrátili so svojou sťažnosťou až podaním zo 6. októbra 2002, ktoré bolo doručené ústavnému súde 9. októbra 2002, v čase, keď porušenie označeného práva už netrvalo a keď konanie o ich sťažnosti pred ústavným súdom nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v sťažnosti neuviedli žiadnu relevantnú skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že lehotu podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde treba počítat' od neskoršieho času, než je čas, keď bolo rozhodnutie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6 Co 21/01, 6 Nc 8/02, t. j. 12. marca 2002, vydané. Ďalej dodáva, že odo dňa, keď došlo k tvrdenému porušeniu základného práva a slobody, mali sťažovatelia k dispozícii dostatočne dlhú lehotu na to, aby na ochranu svojich základných práv a slobôd využili ten právny prostriedok, ktorý im ústava vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd priznávala aj do 31. decembra 2001.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a pretože sťažovatelia sa v predmetnej veci domáhali ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v čase, keď v označenom konaní namietané porušenie práva už netrvalo, a teda bola odstránená ich právna neistota v tomto konaní, bolo potrebné ich sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z týchto dôvodov odmietnuť ako oneskorene podanú.

Zo všetkých uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2003